

ภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น

THE IMAGES OF CHINESE INTELLECTUALS IN THE EARLY 20th CENTURY

FROM LU HSUN'S SHORT STORIES

เจื่อง ถิ หั่ง^{1*}

Truong Thi Hang^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เลขที่ 119 หมู่ 9 ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100 ประเทศไทย

¹Lampang Rajabhat University, No. 119 Moo 9, Chompoo Sub-district, Muang District, Lampang Province 52100 Thailand

*Corresponding author E-mail: truongthihang.vn@gmail.com

(Received: 17 Jun, 2025; Revised: 3 Nov, 2025; Accepted: 11 Nov, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น จำนวน 7 เรื่อง ใช้แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และแนวคิดที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นกรอบการวิเคราะห์ ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา พบในเรื่องสั้น 2 เรื่อง และภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก พบในเรื่องสั้น 5 เรื่อง ตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา ได้แก่ ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้” และเจินซื่อเจิงในเรื่อง “แสงสว่าง” ลักษณะร่วมของชนกลุ่มนี้ คือ ชำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือและขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต อย่างไรก็ตาม ปัญญาชนกลุ่มนี้มีความรักในการศึกษาและศักดิ์ศรีของความเป็นบัณฑิต และอดทนอดกลั้น ขณะที่ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลลัทธิปฏิวัติ ประกอบด้วย “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฟังเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” และเว่ยเหลียนซูในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ” ลักษณะร่วม คือ เป็นคนประเภทไม่จริงจัง เห็นแก่ตัว เป็นพวกฉวยโอกาส ชอบพูดโอ้อวด และข่มเหงคนที่อ่อนแอกว่า ส่วนปัญญาชนที่อยู่เคียงข้างประชาชน ประกอบด้วย ลีจวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บ้านทึบของจวนเซิง” และหลี่เหว่ยฝูในเรื่อง “ในร้านเหล้า” ชนกลุ่มนี้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหายุ่งยากระหว่างการค้าทางชีพ กับทั้งพยายามเริ่มต้นชีวิตใหม่แม้จะต้องเผชิญกับความล้มเหลวนานัปการ

คำสำคัญ: ปัญญาชนจีน, หลู่ซิ่น, เรื่องสั้น, ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the images of Chinese intellectuals in the early 20th century from seven short stories by Lu Hsun, using the concept of “Art for Life’s Sake” and the concept concerning the relationship between literature and society as analytical frameworks. The research results were divided into two main issues: the images of Chinese intellectuals who had received feudal education found in two short stories, and the images of Chinese intellectuals who had received Western education found in five short stories. Characters representing Chinese intellectuals who had received feudal education included Kung I-chi in “Kung I-chi” and Chen Shi-cheng in “The white light.” Common characteristics of this group were proficiency only in memorizing texts and books and a lack of skills in dealing with life’s storms. However, this group of intellectuals had a love for learning, the dignity of being scholars, and extraordinary patience and endurance. Meanwhile, Chinese intellectuals who had received Western education were divided into two subgroups: the group supporting the reactionary government, consisting of the “Imitation Foreign Devil” in “The true story of Ah Q,” Fang Xuan-chao in “The double fifth festival,” and Wei Lien-shu in “The Misanthrope.” Their common characteristics were being half-hearted, selfish, opportunistic, boastful, and bullying toward those weaker than themselves. As for the intellectuals who stood alongside the people, they consisted of Shih Chuan-sheng in “Regret for the Past” and Lu Wei-fu in “In the wineshop.” This group made efforts to solve problems and obstacles in their livelihood while trying to start new lives despite facing various failures.

KEYWORDS: Chinese Intellectuals, Lu Hsun, Short Stories, Early 20th Century

บทนำ

หลูซิ่นหรือหลูซวิน (Lu Xun / Lu Hsun, ค.ศ. 1881 – 1936) เป็นนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และเป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” ที่เน้นบทบาทของศิลปินในการสะท้อนสภาพชีวิตจริงของประชาชน นำเสนอความจริงนั้นออกมาอย่างซื่อสัตย์ มีบทบาทในการชี้นำแนวทางการต่อสู้ของประชาชน ตลอดจนเข้าร่วมขบวนการต่อสู้ดังกล่าวเพื่อพัฒนาสังคม (Theepakorn (Chit Phumisak), 2023)

ประวัติศาสตร์ประเทศจีนสามารถแบ่งเป็น 2 ช่วงใหญ่ ได้แก่ จีนสมัยโบราณ ประกอบด้วย 2 สมัยย่อย คือ สมัยก่อนการปกครองตามระบบศักดินา เรียกว่า “จีนก่อนจักรวรรดิ” และสมัยที่ปกครองด้วยระบบศักดินา เรียกว่า “จีนจักรวรรดิ” ส่วนช่วงที่ 2 หมายถึง จีนสมัยใหม่ แบ่งเป็น 2 สมัยย่อย ได้แก่ สมัยก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า “จีนสมัยใหม่” (ค.ศ. 1911 – 1949) และสมัยหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า “จีนร่วมสมัย” (ค.ศ. 1949 – ปัจจุบัน) (Columbia University, n.d.; Hucker, n.d.)

นักประวัติศาสตร์มีแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของ “จีนจักรวรรดิ” หลายคนมีความเห็นว่า สมัยดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ที่จีนขึ้นฮ่องเต้รวมประเทศเป็นหนึ่งเดียว และกลายเป็นพระจักรพรรดิองค์แรกของจีน ซึ่งตรงกับปี 221 ก่อนคริสต์ศตวรรษ และยุติใน ค.ศ. 1911 ที่การปฏิวัติซินไฮ่ส่งผลให้ราชวงศ์ชิงล่มสลาย อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า จีนเริ่มปกครองตามระบบศักดินาตั้งแต่สมัยราชวงศ์เซี่ย ซาง และโจว (2070 ก่อนคริสต์ศักราช – 221 ก่อนคริสต์ศักราช) เพราะตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศจีนแม้จะถูกแบ่งแยกเป็นแคว้นต่าง ๆ แต่มีลักษณะร่วม คือ เริ่มปกครองบ้านเมืองตามระบบศักดินา ขณะที่จุดสิ้นสุดของสมัยโบราณนั้น นักประวัติศาสตร์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ค.ศ. 1911 อันเป็นปีที่เกิดการปฏิวัติซินไฮ่ ทำให้ประเทศจีนเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย หลังสาธารณรัฐจีนได้รับการสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1912 กลุ่มขุนศึกที่มีอำนาจด้านการทหารในสมัยนั้นก็เข้ามาแทรกแซง จึงเป็นที่รู้จักใน

ชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น “ฝ่ายปฏิวัติประชาชน” (Kalkaew, n.d.) “พลังฝ่ายต่อต้านการปฏิวัติ” และ “พลังปฏิวัติ” (Khamriang, 1980) เป็นต้น กระนั้นคำที่นักวิชาการไทยคุ้นเคยมากที่สุด คือ “พลังปฏิวัติ” หลังเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ขุนศึกที่มีอิทธิพลในมณฑลต่าง ๆ ก็ก่อสงครามกลางเมืองเพื่อแย่งชิงอำนาจซึ่งกันและกัน และค่อย ๆ หย่อนอิทธิพลลงจนกระทั่งจีนเข้าสู่ช่วงที่พรรคก๊กมินตั๋งนำโดยเจียงไคเช็คใช้อำนาจเผด็จการในการบริหารประเทศ ความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดทุนนิยมกับกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดสังคมนิยมได้ก่อให้เกิดการต่อสู้ระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในช่วงเวลาเกือบ 30 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่าง ค.ศ. 1925 – 1949 ควบคู่กับสงครามกลางเมืองดังกล่าว ประชาชนจีนยังต้องเผชิญกับการรุกรานจากประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตก เช่น อังกฤษ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา ฯลฯ รวมถึงกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ความสับสนอลหม่านด้านการเมืองการปกครองได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน กล่าวคือ ชาวจีนไม่เพียงตกอยู่ในภาวะอดอยากและบ้านแตกสาแหรกขาดเพราะภัยสงคราม ทว่ายังรู้สึกขมขื่นต่อความรู้ที่ตกไปของประเทศ สถานการณ์ค่อย ๆ คลี่คลายลงและจีนกลับสู่ความสงบอีกครั้งเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีชัยชนะขึ้นเด็ดขาดเหนือพรรคก๊กมินตั๋ง อันนำไปสู่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 โดยปกครองประเทศตามระบบสังคมนิยมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (Meilan & Hang, 2024)

หลูซิ่นถือกำเนิดในสมัยราชวงศ์ชิงตอนปลาย ซึ่งประเทศจีนยังอยู่ในสมัยโบราณ และเสียชีวิตก่อนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะได้รับการสถาปนาซึ่งเป็นช่วงที่จีนก้าวเข้าสู่สมัยใหม่แล้ว ชีวิตของหลูซิ่นจึงดำรงอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านหรือในห้วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประเทศด้านการเมืองการปกครอง มีการแย่งชิงอำนาจระหว่าง 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสนับสนุนระบบศักดินา ฝ่ายสนับสนุนระบบทุนนิยม และฝ่ายสนับสนุนระบบสังคมนิยม ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการต่อสู้กันอย่างดุเดือดระหว่างวัฒนธรรมศักดินากับแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก หลูซิ่นในฐานะนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนช่วง

ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้ตระหนักถึงบทบาทของศิลปินในการสะท้อนสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองและผู้คนเพื่อให้ประชาชนสามารถแสวงหาแนวทางพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น เขาเคยกล่าวถึงข้อจำกัดของวรรณกรรมจีนทั้งในสมัยศักดินาและในสมัยที่ตนมีชีวิตอยู่ว่า “เรา ชาวจีน เนื่องจากเราไม่กล้าเผชิญหน้ากับชีวิตอย่างตรงตัว หันไปหาการปกปิดและหลอกลวง ดังนั้น วรรณคดีที่มีแต่การปกปิดและหลอกลวงของเราจึงอุบัติขึ้น และโดยทางวรรณคดีดังกล่าว เราก็อ้างอิงลึกลงไปทุกทีในปลักตมแห่งการปกปิดและหลอกลวงจนถึงระดับที่ว่า เราไม่อาจมองเห็นตัวตนที่แท้ของเราเอง โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน จึงถึงเวลาแล้วที่นักเขียนของเราจะถอดหน้ากากของตนออกเสีย มองดูชีวิตอย่างซึ่งหน้าด้วยความสัตย์ซื่อ ลึกซึ้ง และกล้าหาญ และก็เขียนถึงชีวิตที่มีแต่เลือดเนื้อ เราต้องการสมรภูมิที่ใหม่โดยสิ้นเชิงสำหรับวรรณคดีและนักผู้ผู้หยาบด้วย” (Taweepora (Tawee Woradilok), 2000) ดังนั้น บทบาทของหลู่ซิ่นต่อขบวนการปฏิวัติของประชาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จึงอยู่ที่การตีแผ่สภาพสังคมจีนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ลักษณะนิสัยของผู้คนที่มีความดีและข้อจำกัด รวมถึงบทบาทของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มในขบวนการปฏิรูปประเทศ

อิทธิพลของหลู่ซิ่นไม่เพียงจำกัดอยู่ในวงการวรรณกรรมจีนอย่างเดียว หากแพร่ขยายไปถึงประเทศตะวันตก เช่น เวียดนาม ไทย และญี่ปุ่น ฯลฯ และประเทศตะวันตก เช่น รัสเซีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส ฯลฯ ในวงวิชาการไทยนั้น หลู่ซิ่นมีอิทธิพลต่อนักวิชาการที่ถนัดแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์ ฯลฯ วรรณกรรมของหลู่ซิ่นได้รับการแปลเป็นภาษาไทยทั้งประเภทความเรียง เรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ แต่ชาวไทยส่วนใหญ่รู้จักชื่อเสียงของนักเขียนนามอุโฆษผู้นี้ผ่านผลงานประเภทเรื่องสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” และ “บันทึกประจำวันของคนบ้า” ผลงานที่ทำให้เขาเป็น “นักวรรณกรรมเอกอันดับ 2 ของโลกรองจากแม็กซิม กอร์กี้” (Kalkaew, n.d.)

ปัญญาชนจีนเป็นกลุ่มชนที่หลู่ซิ่นให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากศักยภาพของชนกลุ่มนี้ทั้งด้านความรู้ การศึกษา โอกาสในการสัมผัสและเข้าใจชั้นเชิงทางการเมือง

ในระดับที่ลึกซึ้งกว่าผู้ใช้แรงงาน ทำให้ปัญญาชนสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนขบวนการปฏิรูปประเทศอย่างดี อย่างไรก็ตามสถานการณ์ทางการเมืองของจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ที่เต็มไปด้วยความสับสนอลหม่านได้ส่งผลให้ปัญญาชนในยุคร่วมสมัยกับหลู่ซิ่นแบ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินาซึ่งจงรักภักดีต่อราชวงศ์ชิงแม้จะหมดสิ้นอำนาจทางการเมืองไปแล้ว และกลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ประกอบด้วย ปัญญาชนที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิวัติ และปัญญาชนที่อยู่เคียงข้างประชาชนผู้ใช้แรงงาน ประเด็นที่หลู่ซิ่นพยายามเน้นย้ำในเรื่องสั้นของเขา คือ ปัญญาชนแม้จะได้รับโอกาสที่ดีกว่าทางการศึกษาเมื่อเทียบกับชาวจีนทั่วไป แต่ก็เป็ปฏุชนที่มีทั้งรัก โลภ โกรธ หลง มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และถูกบีบคั้นด้วยปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันเหมือนกับประชาชนทั่วไป ปัญญาชนแต่ละกลุ่มจึงมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน การชี้ให้เห็นถึงปัญหาการดำรงชีพและอุปสรรคในการรักษาอุดมการณ์ทางการเมืองของปัญญาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและอยู่เคียงข้างผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้ชนกลุ่มนี้พัฒนาตนเองและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการปฏิวัติของจีนช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถือเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของหลู่ซิ่น และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขาได้รับความเคารพนับถือจากผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน เช่น เหมาเจ๋อตง รวมถึงประชาชนจีนตลอดระยะเวลากว่า 1 ศตวรรษที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่นที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและการเมืองจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต”

แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” (Art for Life's Sake) เป็นที่นิยมในวงการวรรณกรรมของรัสเซียและฝรั่งเศสในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเนื่องจากเป็นแนวคิดของนักเขียนฝ่ายซ้าย คำว่า “ศิลปะเพื่อชีวิต” จึงถูกขยายความเป็น “ศิลปะเพื่อประชาชน” (Art for People's Sake) ที่ปรกร (จิตร ภูมิศักดิ์) (Theepakorn (Chit Phumisak), 2023) กล่าวถึงบทบาทที่ศิลปะควรมีต่อสังคมว่า “... ไม่เพียงแต่

จะเปิดโปงความเลวร้ายของชีวิต ... ไม่เพียงแต่จะศึกษาโลกและชีวิตตามที่จริงและสะท้อนถ่ายทอดออกมาอย่างซื่อสัตย์ ... ไม่เพียงแต่จะเป็นเสมือนหอกอันแหลมคมที่จะทะลวงแทงศัตรูแห่งประชาชนเท่านั้น หากจักต้องเป็นเสมือนโคมไฟอันจ้าสว่างที่ส่องนำแนวทางให้ประชาชนมองเห็นมรรคาอันจักนำไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่า และเป็นเสมือนเชื้อเพลิงที่จุดจี้ลงในกลางดวงใจของประชาชนเพื่อให้เขาตื่นขึ้นด้วยความสำนึกในอันที่จะเปลี่ยนแปลงโลกและชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความผาสุกและความดีงามอันสมบูรณ์แท้จริงอีกโสดหนึ่งด้วย” แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เริ่มเผยแพร่สู่วงการวรรณกรรมของจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และหลักรากเป็นหนึ่งในการกระแสรับใช้ประชาชนด้วยผลงานทางศิลปะดังกล่าว เพียงแต่ใช้คำว่า “วรรณคดีเพื่อสามัญชน” (Khamriang, 1980) แทนคำว่า “ศิลปะเพื่อประชาชน” ที่อาจหมายรวมถึงประชาชนทุกชนชั้นวรรณะในสังคม

2. แนวคิดว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เป็นประเด็นที่นักวิชาการให้ความสนใจมาช้านาน Rene & Warren (1971) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เป็นสิ่งสร้างสรรค์สังคม เป็นสัญลักษณ์และเครื่องหมายสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ตลอดจนเป็นมาตรฐานแห่งความก้าวหน้าของสังคมด้วย การที่นักเขียนในฐานะสมาชิกของสังคมที่ได้รับการยอมรับนับถือ บรรยายถึงกลุ่มคนในพื้นที่ที่ตนอาศัยหรือมีโอกาสสัมผัส ทำให้วรรณกรรมเป็นตัวแทนของสังคมในแต่ละยุคสมัย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมนั้น เป็นการศึกษาผลงานวรรณกรรมในฐานะเอกสารทางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงเศรษฐกิจและการเมือง

ตรีศิลป์ บุญขจร (Boonkhachorn, 1999) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม 3 ลักษณะ ได้แก่ วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่ง และวรรณกรรมหรือผู้แต่งมีอิทธิพลต่อสังคม แม้วรรณกรรมจะเป็นภาพสะท้อนของสังคม แต่ก็ไม่ใช่ว่าการบันทึกเหมือนเอกสารทางประวัติศาสตร์ กลับเป็นการสะท้อนประสบการณ์ของ

ผู้แต่งและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น ส่วนอิทธิพลของสังคมต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่งประจักษ์จากการที่ผู้แต่งได้รับอิทธิพลจากสังคมและมีท่าทีสนองตอบอิทธิพลเหล่านั้น ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมในลักษณะที่วรรณกรรมหรือผู้แต่งมีอิทธิพลต่อสังคม สามารถมองจากอิทธิพลภายในที่หมายถึงอิทธิพลทางความคิดและการสร้างค่านิยมในสังคม ทำให้ผู้แต่งมีบทบาทในฐานะผู้นำทางความคิดหรือผู้นำทางวัฒนธรรม และอิทธิพลภายนอกที่หมายถึงพฤติกรรมตามอย่างในวรรณกรรม เช่น การแต่งกาย กิริยาท่าทาง และสิ่งของเครื่องใช้

อนึ่ง นิธิ เอียวศรีวงศ์ (Eoseewong, 2012) มีความเห็นว่า การที่วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคม ทำให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดในจิตใจของผู้คนและค่านิยมในแต่ละยุคสมัย ส่งผลให้วรรณกรรมเป็นพื้นที่สะท้อนโลกทัศน์ของประชาชนในสมัยต่าง ๆ และเป็นหลักฐานอันมีค่าในการศึกษาประวัติศาสตร์ด้านความคิดเพราะหาจากแหล่งอื่นไม่ได้ เช่นเดียวกับทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (Pinthong, 2021) ที่กล่าวว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิด เพราะในฐานะหน่วยสมาชิกหนึ่งของสังคม ผู้แต่งย่อมนำเสนอประสบการณ์หรือความรู้สึกที่ได้จากบริบทแวดล้อมมาสอดแทรกอยู่ในผลงาน ทำให้มีบทบาททั้งในฐานะนักประพันธ์ สมาชิกคนหนึ่งของสังคม และประชาชนคนหนึ่งของประเทศชาติ ดังนั้น แม้จะมีเอกลักษณ์ในการรังสรรค์วรรณกรรมอย่างอิสระแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ผู้แต่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมทั้งในทางตรงและในทางอ้อม

แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม แม้จะมีที่มาและรายละเอียดบางอย่างแตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมล้วนสื่อถึงบทบาทและอิทธิพลของวรรณกรรมกับสังคม หากแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เน้นบทบาทของผลงานศิลปะต่อการพัฒนาสังคมและมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นล่าง แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมในมุมมองของนักวิชาการต่างชาติอย่าง Rene & Warren (1971) ตลอดจนนักวิชาการไทย ได้แก่ ตรีศิลป์ บุญขจร (1999) นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2012) และทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2021) ได้พิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าวจาก 2 ด้าน ทั้งด้านที่วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม และด้านที่สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ข้อมูลจากเอกสาร และมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลผลงานของหลูซิ่นโดยภาพรวมจากสำนักหอสมุด 3 สถาบัน ได้แก่ สำนักหอสมุดของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังได้สำรวจข้อมูลจากร้านหนังสือ 3 แห่ง ได้แก่ 1) “นายอินทร์” 2) “ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์” และ 3) “กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน” ทำให้ได้หนังสือรวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น จำนวน 11 เล่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการรวบรวมหนังสือรวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น

ที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	สำนักพิมพ์	แหล่งที่มา
1	พรุ้งนี้	ม.ป.ป.	นานมี	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
2	ฝันสลาย	ม.ป.ป.	นานมี	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
3	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลูซิ่น	ม.ป.ป.	เปลวเทียน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4	ประวัติจริงของอาคิวและเรื่องสั้นอื่น ๆ ของหลูซิ่น	2495	ยุคใหม่	กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
5	เรื่องจริงของอาคิว	2518	เจริญวิทย์	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6	บันทึกของคนบ้า รวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น	2519	เจริญวิทย์	- กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
7	ชุมนุมเรื่องเอกของหลูซิ่น	2523	แสงสรวง	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8	ประวัติจริงของอา Q	2540	สุภาพใจ	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9	เรื่องสั้นของหลูซิ่น	2546	ชุมศิลป์ธรรมดา	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10	ประวัติจริงของอา Q	2550	แม่คำผง	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11	ตะโกนสู่ ชุมชนเรื่องสั้นของหลูซิ่น	2563	ไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006) จำกัด	- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - นายอินทร์ - ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ 11 เล่ม ดังกล่าว ทำให้ได้เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นทั้งหมด 28 เรื่อง จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยโดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Kittinorarat, and Acherayawathana, 2024) โดยเลือกเรื่องสั้นที่มีข้อมูลสะท้อนภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์

ศตวรรษที่ 20 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ 1) ช่งอี้จี 2) ประวัติจริงของอา Q 3) เทศกาลขนมจ้าง 4) แสงสว่าง 5) ในร้านเหล้า 6) ผู้ถือสันโดษ และ 7) กำสรวลอดีต บ้านทีกของจวนเซิง โดยเลือกใช้สำนวนที่ได้รับการตีพิมพ์ใหม่ล่าสุดเพื่อความสมบูรณ์ทั้งด้านรูปแบบการพิมพ์และเนื้อหา ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นที่ใช้ประกอบการวิจัย

ที่	ชื่อเรื่องสั้น	ปีที่เขียน (ค.ศ.)	แหล่งที่มา	ฉบับที่ใช้ประกอบการวิจัย
1	ช่งอี้จี	1919	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ช่งอี้จี (2563)
	ช่ง อี้-จี		บันทึกของคนบ้า รวมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
	ช่งอี้จี		เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
	ช่งอี้จี		ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
2	ประวัติจริงของอา Q	1921	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ประวัติจริงของอา Q
	ประวัติจริงของอา Q		ประวัติจริงของอาคิว และเรื่องสั้นอื่น ๆ ของหลู่ซิ่น	(2563)
	เรื่องจริงของอาคิว		เรื่องจริงของอาคิว	
	อา Q		ชุมนุมเรื่องเอกของหลู่ซิ่น	
	ประวัติจริงของอา Q		ประวัติจริงของอา Q (พ.ศ. 2540)	
	ประวัติจริงของอา Q		ประวัติจริงของอา Q (พ.ศ. 2550)	
	ประวัติจริงของอา Q		ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
3	เทศกาลขนมจ้าง	1922	เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	เทศกาลขนมจ้าง (2546)
4	แสงสว่าง	1922	เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	แสงสว่าง (2546)
5	ในร้านเหล้า	1924	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ในร้านเหล้า (2563)
	บนร้านเหล้า		เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
	ในร้านเหล้า		ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
6	ผู้ถือสันโดษ	1925	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ผู้ถือสันโดษ (2563)
	ผู้โดดเดี่ยว		เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
	ผู้ถือสันโดษ		ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
7	ฝันสลาย	1925	ฝันสลาย	กำสรวลอดีต บ้านทีก
	กำสรวลอดีต บ้านทีกของจวนเซิง		ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ของจวนเซิง (2563)
	อาลัยอดีต บ้านทีกของเจวียนเซิง		เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	
	กำสรวลอดีต บ้านทีกของจวนเซิง		ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ตลอดจนข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิน จำนวน 7 เรื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ชุดข้อมูลเกี่ยวกับปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยใช้แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และแนวคิดว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ทำให้ได้ผลการวิจัย 2 ประเด็น คือ ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา และปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลหลังปฏิวัติ และกลุ่มที่สนับสนุนประชาชน

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องสั้นของหลู่ซินทำให้เห็นภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ทั้งกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา และกลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนในระบบศักดินาปรากฏในเรื่องสั้น 2 เรื่อง ได้แก่ ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้” และเฉินซือเฉิงในเรื่อง “แสงสว่าง” ตัวละครทั้งสองมีลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจต่อไปนี้

1.1 ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้”

ลักษณะภายนอกรวมถึงอุปนิสัยใจคอของช่งอี้จี้ ตัวละครเอกในเรื่อง ถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองทัศน์ของ “ข้าพเจ้า” เด็กชายวัย 12 ขวบที่ช่วยงานในร้านเหล้าเล็ก ๆ แห่งหนึ่งที่หัวตลาดตำบลหลู่เจิน ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของช่งอี้จี้ ทราบแต่ว่า เขาเป็นบัณฑิตในระบบศักดินาที่ประสบความล้มเหลวในการสอบเข้ารับราชการแม้แต่การสอบชีวโหล อันเป็นการสอบแข่งขันในระดับท้องถิ่น ช่งอี้จี้จึงเป็นตัวแทนของบัณฑิตที่ตกอับและ

ยากจน บ่อยครั้งที่คนในร้านเหล้าตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของเขาว่า “ช่งอี้จี้ เอ็งรู้หนังสือจริงหรือ ?” ช่งอี้จี้มองไปยังผู้ถามด้วยอาการดูหมิ่นและไม่อยากจะตอบโต้ด้วย พวกเขาเหล่านั้นจึงถามต่อไปว่า “ทำไมเอ็งจึงสอบไม่ได้แม้แต่ครั้งเดียว” (Hsun, 2020) ความล้มเหลวในชีวิตทำให้ช่งอี้จี้กลายเป็นคนดื่มสุราจัด และเป็นคนที่เกลียดในสายตาของคนรอบข้าง ดังข้อความว่า “...ประกอบกับไม่รู้จักทำมาหากินด้วย ดังนั้น แกจึงจนลง ๆ ทำเอาเกือบจะต้องไปขอทานเขากิน เคราะห์ดีที่ลายมือแกสวยจึงรับจ้างคัดลอกหนังสือยังชีพไปวันหนึ่ง ๆ แต่ก็น่าเสียดายที่แกมีนิสัยไม่ตืออยู่อย่างหนึ่ง คือชอบกินเหล้าและเกียจคร้าน ทำได้ไม่กี่วันก็หายหน้าไปพร้อมกับหนังสือ กระดาษ ฟู่กัน และหินฝนหมึก เมื่อเป็นเช่นนี้หลายครั้งเขาก็ไม่มีใครมาจ้างแกคัดลอกหนังสืออีก ช่งอี้จี้หมดหนทางเลยลักเล็กขโมยน้อยในบางครั้ง บางคราว” (Hsun, 2020)

แม้จะตกอับจนแทบต้องไปเป็นขอทาน แต่ช่งอี้จี้ก็รักษาศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตอย่างเคร่งครัด ประจักษ์จากลักษณะการแต่งตัวที่เขาไม่ยอมสวมเสื้อกุยเฮงเหมือนผู้ใช้แรงงานทั่วไป กลับสวมเสื้อคลุมยาวตามแบบของผู้มีการศึกษาแม้เสื้อที่เขาใส่อยู่สกปรกและขาดวันรากับไม่ได้ซักและปะชุนมา 10 กว่าปี ช่งอี้จี้ยังเป็นคนรักการศึกษาและมีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่พร้อมจะแบ่งปันความรู้แก่คนอื่น ร้องรอยความเป็นปัญญาชนของช่งอี้จี้ทั้งด้านการแต่งกายและความรักในการศึกษาแสดงออกตอนที่เขาพยายามสอนหนังสือแก่ “ข้าพเจ้า” แต่เนื่องจาก “ข้าพเจ้า” ไม่อยากเรียนเพราะรังเกียจสภาพที่ยากไร้ของช่งอี้จี้ เขาจึงทำได้แต่ “แสดงอาการที่รู้สึกแสนเสียดายออกมา” (Hsun, 2020)

ความรักในความรู้และการศึกษาของช่งอี้จี้ยังสะท้อนจากพฤติกรรมการลักหนังสือของคนอื่นที่เขาพยายามตีความว่า “ลักหนังสือไม่ถือเป็นการขโมย ... ลักหนังสือ ! ... เรื่องของคนเรียนหนังสือถือว่าขโมยได้รึ ?” (Hsun, 2020) ส่วนความรักในศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตประจักษ์อีกครั้งในตอนท้ายเรื่องที่ช่งอี้จี้มาอยู่ที่ร้านเหล้า และพยายามปฏิเสธข้อกล่าวหาของเจ้าแก้วเจ้าของร้านทั้งเรื่องการขโมยและการถูกตีจนขาหัก แวดตาของช่งอี้จี้ที่อ่อนวอนขอให้เจ้าแก้ว

ไม่พูดถึงเรื่องเสียเปรียบเหล่านี้อีก ทำให้เห็นถึงความรักในศักดิ์ศรีของเขาอย่างชัดเจนว่า “ข้าหักเพราะหกล้ม หกล้ม...” ช่งอิจี้พูดเสียงอ่อย ๆ แหวดตาล้ายกับจะอ้อนวอนเจ้าแก่อย๋ายได้เอ่ยเรื่องนี้ขึ้นอีก ขณะนั้นมีคนเข้ามามุงแล้วหลายคน พวกเขาหัวเราะไปกับเจ้าแก่อย๋าย” (Hsun, 2020)

อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ ถึงแม้จะยากจนแต่ช่งอิจี้ก็เป็นผู้ใหญ่ที่มีน้ำใจ เขามักแบ่งตัวให้แก่เด็ก ๆ ที่มาร่วมวงสนุกกับผู้ใหญ่ในร้านเหล้าซึ่งชอบหาเรื่องหัวเราะเยาะช่งอิจี้เป็นประจำ ดังข้อความว่า “หลายหนที่เด็กข้างร้านได้ยินเสียงหัวเราะก็พากันเข้ามาหอมล้นม ช่งอิจี้ร่วมวงสนุกด้วย แกก้ให้ถ้วยเหียงแก่เด็ก ๆ คนละเม็ด พวกเด็กกินถั่วกันแล้วก็ยังไม่ยอมจากไป ตายังจับจ้องอยู่ที่จานถั่ว ช่งอิจี้ตกใจรีบเอามือปิดจานไว้ และก้มลงพูดว่า ‘มีไม่มากแล้ว ข้ามีไม่มากแล้ว’ แกยัดตัวขึ้นแล้วมอง ๆ ดูจานถั่วพลางสั่นศีรษะว่า ‘ป่มาก ! ป่มาก ! มากเกินไป ? บ่อมากแลนา’ แล้วเด็กเหล่านี้ก็วิ่งไปพร้อมกับเสียงหัวเราะ” (Hsun, 2020)

ช่งอิจี้เป็นบัณฑิตในระบบศักดินาที่มีข้อจำกัดด้านความสามารถ มีความอ่อนแอทางจิตใจรวมถึงการขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต สิ่งที่ทำให้เขาแตกต่างจากกลุ่มชนที่มามีเงินในร้านเดียวกัน คือ การรักษาสัจจะ โดยปกติช่งอิจี้จะไม่ชอบติดหนี้ใคร แต่เมื่อถึงยามขัดสนจริง ๆ และจำต้องติดหนี้เจ้าแก่อย๋ายของร้าน เขาก็จะพยายามชำระให้หมดภายในเวลาหนึ่งเดือน ด้วยเหตุนี้ เหตุการณ์ตอนท้ายเรื่องที่ว่าแม่เวลาจะผ่านไปหลายเดือนนับแต่ครั้งสุดท้ายที่ช่งอิจี้มาดื่มเหล้าและขอจ่ายค่าเหล้าเป็นเงินสด 4 อีแปะ เขาก็ยังไม่กลับมาชำระหนี้เดิมให้กับเจ้าแก่อย๋าย ซึ่งผิดกับนิสัยของช่งอิจี้ ดังนั้น “ข้าพเจ้า” จึงสันนิษฐานว่า ช่งอิจี้ น่าจะเสียชีวิตแล้ว (Hsun, 2020)

บุคลิกของช่งอิจี้ในฐานะภาพตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินาและประสบความล้มเหลวในการสอบเข้ารับราชการ ได้สะท้อนความหลากหลายของชนกลุ่มนี้อย่างน่าสนใจ การเป็นผลผลิตในระบบการศึกษาแบบเก่าทำให้ช่งอิจี้ชำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือและไม่สามารถรับมือกับมรสุมชีวิตได้ การขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีพส่งผลให้เขากลายเป็นนักเลงสุราและเป็นคนชู้เกียจในสายตาของคนอื่น อย่างไรก็ตาม

การศึกษาได้บ่มเพาะให้ช่งอิจี้เป็นคนมีน้ำใจ ใฝ่รู้ รักในศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแต่งกายและการรักษาสัจจะวาจา จุดจบของช่งอิจี้เป็นสิ่งที่ผู้อ่านคาดเดาได้แม้หูลู่ซึ่งจะไม่ได้นำเสนออย่างละเอียดในตอนท้ายเรื่อง ซึ่งเป็นภาพที่สะท้อนใจและทำให้ต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่ระบบการศึกษามีต่อชีวิตของผู้เรียนและอนาคตของประเทศชาติ

1.2 เงินซื้อเงินในเรื่อง “แสงสว่าง”

ตัวละครเงินซื้อเงินเกิดในตระกูลมหาเศรษฐีเก่า แม้ฐานะของครอบครัวจะทรุดโทรมลงต่อเนื่องแต่เขาก็มีรายได้เลี้ยงชีพจากการสอนหนังสือและการให้คนอื่นเช่าบ้าน เช่นเดียวกับบุตรหลานในครอบครัวที่มีอันจะกินในระบบศักดินา เงินซื้อเงินได้รับการบ่มเพาะให้เป็นข้าราชการอย่างเดียว การหมกมุ่นอยู่กับตำราหนังสือโดยขาดประสบการณ์ชีวิต ทำให้มุมมองทัศนะของเขาค่อนข้างแคบ กล่าวคือ มองทุกเรื่องในแง่บวกเพียงแง่เดียว หลังผ่านการสอบข้อสอบอย่างราบรื่น เงินซื้อเงินก็จินตนาการว่า การสอบในระดับอำเภอจะผ่านไปด้วยดี จึงเตรียมความพร้อมที่จะเป็นข้าราชการในอนาคตด้วยการขับไล่ครอบครัวที่เช่าบ้านออกและประดับบ้านช่องอย่างดีเพื่อให้สมกับการเป็นบัณฑิตผู้ทรงคุณธรรม ด้วยเหตุนี้ เมื่อทราบผลการสอบในระดับอำเภอที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง เงินซื้อเงินก็มีการผิดหวังอย่างรุนแรง “โดยปกติเขาวางอนาคตไว้เรียบร้อยแล้ว ตอนนี้นักกลับเหมือนกับเจดีย์น้ำตาลที่ล้มครืนลง เหลือแต่เพียงเศษคราบน้ำตาลกองหนึ่ง” (Hsun, 2003)

แม้จะพยายามเข้าร่วมการสอบแข่งขันในระดับอำเภอถึง 16 ครั้ง แต่เงินซื้อเงินก็ไม่เคยประสบความสำเร็จ แม้เพียงครั้งเดียว ความผิดหวังซ้ำซาก ความประหม่าเมื่อต้องเผชิญกับสายตาของลูกศิษย์ และความอ่อนแอทางจิตใจส่งผลให้เงินซื้อเงินไม่กล้ายอมรับความจริงที่ตนไร้ความสามารถ และโยนความผิดแก่อำมาตย์ผู้ตรวจข้อสอบในทำนอง “มีตาแต่หามีแววไม่” (Hsun, 2003)

การขาดความมั่นใจทำให้เงินซื้อเงินเกิดความคิดฟุ้งซ่านว่า ทุกอย่างที่อยู่รอบตัว เช่น ลูกศิษย์ หรือแม้กระทั่งฝูงไก่ที่เดินหากินรอบบ้านล้วนเป็นปฏิปักษ์กับเขา ในที่สุดเงินซื้อเงินก็จมอยู่ในโลกแห่งจินตนาการจนไม่อาจกลับมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงได้อีก ความล้มเหลวในการสอบ

เข้ารับราชการและการขาดรายได้เลี้ยงชีพทำให้เขาหันมายึดเรื่องเล่ามุขปาฐะเกี่ยวกับสมบัติของตระกูลเป็นความหวังสุดท้ายของชีวิต เนื่องจากย่าเคยเล่าให้ฟังว่า บรรพบุรุษตระกูลเงินซ่อนสมบัติไว้ในบ้านประจำตระกูลและแผนที่ตามหาสมบัติอยู่ในคำปริศนาที่ว่า “เลี้ยงซ้ายเลี้ยงขวา เดินหน้าเดินหลัง เงินทองสมบัตินับไม่ถ้วน” (Hsun, 2003) ดังนั้น เงินซื้อเงินจึงคล้ายกับได้อินเสียงดังข้างหูอยู่ตลอดเวลาบอกให้เขาไปตามหาสมบัติของตระกูล ในช่วงแรกเงินซื้อเงินพยายามขุดคุ้ยภายในบริเวณบ้าน แต่แทนที่จะพบสมบัติ เขากลับเห็นกองกระดูกกระดูกกระด้างต่างกองหนึ่ง จากนั้นเงินซื้อเงินก็ได้ยินเสียงคล้ายกับบอกว่าสมบัติของตระกูลเงินฝังอยู่บนยอดเขาตะวันตกห่างจากเมืองประมาณ 35 ลี้ เขาตัดสินใจออกไปตามหาสมบัติท่ามกลางความสับสนในยามดึก เช้าวันรุ่งขึ้นมีคนพบศพเงินซื้อเงินในทะเลสาบวันหลิว ห่างจากประตูเมืองตะวันตกประมาณ 15 ลี้ จากการชันสูตรศพปรากฏว่า เงินซื้อเงินจมน้ำเสียชีวิตเอง ไม่ใช่ฆาตกรรม การที่เล็บทั้งสิบของเขาเต็มไปด้วยโคลนทำให้สันนิษฐานได้ว่า ก่อนจะสิ้นลมหายใจเงินซื้อเงินได้กระเสือกกระสนเพื่อเอาชีวิตรอด เนื่องจากไม่มีญาติพี่น้องมารับศพ ศพของเงินซื้อเงินจึงถูกฝังไว้ในบริเวณใกล้ที่เกิดเหตุ

เงินซื้อเงินเป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ประสบความล้มเหลวในการสอบเข้ารับราชการมาตลอดชีวิต ความคาดหวังจากครอบครัวและการอบรมบ่มเพาะในระบบศักดินาทำให้ชนกลุ่มนี้ไม่กล้าเผชิญกับความเป็นจริงและไม่อาจยอมรับความขมขื่นของชีวิตได้ ผลสุดท้ายเงินซื้อเงินต้องหลบเข้ามาอยู่ในโลกแห่งจินตนาการและปลอบใจตนเองว่า ชีวิตยังมีความหวังจากกองสมบัติมหาศาลของตระกูล ลักษณะที่น่าชื่นชมของเงินซื้อเงินนั้นเขาเป็นบัณฑิตที่รักการศึกษา ขยันหมั่นเพียร และอดทนอย่างยิ่งยวดจากที่เข้าร่วมการสอบในระดับอำเภอถึง 16 ครั้ง อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้สามารถตีความได้ 2 ลักษณะ โดยอาจจะท่อนความขยันอดทนของเงินซื้อเงินก็ได้ หรือจะพิจารณาในมุมมองที่ตัวละครต้องยึดการสอบเข้ารับราชการเป็นแก่นหลักของชีวิตเพราะไม่มีทางเลือกอื่นก็ได้

2. ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก

หลูซิ่นนำเสนอบทภาพปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในเรื่องสั้น 5 เรื่อง แบ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุน

รัฐบาลพลังปฏิริยาและกลุ่มที่อยู่เคียงข้างประชาชน ดังนี้

2.1 กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิริยา

ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิริยาทั้งสมัยนำโดยซุนตงและสมัยนำโดยพรรคก๊กมินตั๋งปรากฏในเรื่องสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ ตัวละคร “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ตัวละครฟ่งเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” และตัวละครเว่ยเหลียนซูในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ” ตัวละครทั้งสามมีบุคลิกภาพที่ซับซ้อนและแตกต่างจากปัญญาชนกลุ่มอื่นในสังคมจีนช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังนี้

2.1.1 “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q”

“ไฉ่ฝรังเทียม” หรือ “ไฉ่พวกไล่ตึก” เป็นฉายาที่อา Q ตัวละครเอกในเรื่องตั้งให้กับบุตรชายคนหัวปีของท่านเฉียน ด้วยความอิจฉาที่บุตรชายท่านเฉียนถือกำเนิดในครอบครัวมั่งคั่งจะกิน และได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ดังนั้น ทุกครั้งที่เห็นหน้า “ไฉ่ฝรังเทียม” อา Q ต่างมีความรู้สึกเคียดแค้นและไม่สบอารมณ์ ดังข้อความว่า “ใครคนหนึ่งเดินมาแต่ไกล คู่หูของแกมาแล้ว คน ๆ นี้เป็นผู้ที่อา Q เกลียดมากที่สุดคนหนึ่ง ... โดยเฉพาะที่อา Q ‘แสนงแกลียดจังซัง’ นั่น คือ หางเปี๋ยปลอมของคนที่นี้ เมื่อถึงกับปลอมหางเปี๋ยก็ยอมไม่มีคุณวุฒิที่จะเป็นคน” (Hsun, 2020)

“ไฉ่ฝรังเทียม” เป็นคนเดียวในหมู่บ้านที่เข้าเรียนในโรงเรียนฝรั่งตั้งแต่เด็ก ทั้งยังได้ออกไปสู่โลกกว้างด้วยการศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่นช่วงระยะหนึ่ง เขาจึงเป็นตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในพื้นที่ชนบทของประเทศจีน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวคิดที่โน้มเอียงไปทางวัฒนธรรมตะวันตก ประจักษ์จากการตัดผมสั้นและท่าทางการเดินที่ไม่อู้งานเหมือนประชาชนทั่วไป แต่ “ไฉ่ฝรังเทียม” ก็ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน หลังกลับมาจากญี่ปุ่นได้ไม่นาน เขาก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมด้วยการซื้อหางเปี๋ยปลอมมาใส่ ลักษณะที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงของตัวละคร คือ การชมเชยผู้ที่อ่อนแอว่าทุกวิถีทาง เช่น ครั้งหนึ่งเขาใช้ไม้ตะพดตีหัวอา Q อย่างแรงระหว่างทาง หรือหลังเกิดการปฏิวัติซินไฮ่ “ไฉ่ฝรังเทียม” ก็พาพรรคพวกไปทำการปฏิวัติที่วัดจิ้งจิว

ตลอดจนเข้มแข็งแก่มากซึ่งทั้งทางวาจาและการกระทำ ดังข้อความว่า “... เพราะเหตุที่ยายซีพยายามขัดขวาง พุดกัน เพียง 2-3 คำ พวกเขาก็ถือว่า ยายซีเป็นพวกรัฐบาลแมนจู เลยให้เตะพุดและมะเหงกเซกหัวเสียหลายที ยายซีคอยจนพวกเขาไปกันหมดแล้วจึงสำรวจใจเที่ยวตรวจตราดูปรากฏว่าแผ่นป้ายมังกรแตกกระจายอยู่บนพื้น กระถางรูปชวนเต๋อที่หน้าแท่นบูชาเจ้าแม่กวนอิมก็หายไป” (Hsun, 2020)

นอกจากจะเป็นคนฉวยโอกาสแล้ว “ไฉ่ฝรังเทียม” ยังเป็นคนชอบพูดโอ้อวดในทำนอง “ยกตนข่มท่าน” ด้วย ครั้นบรรยากาศแห่งการปฏิวัติกำลังแผ่ซ่านไปทั่วหมู่บ้าน “ไฉ่ฝรังเทียม” ก็กระจายข่าวที่ตนเป็นบุคคลสำคัญในคณะปฏิวัติ เขาอ้างว่า รู้จักนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่เรียกอย่างเป็นกันเองว่า “พี่หง” (Hsun, 2020) ซึ่งเป็นคนรอบคอบและทันสมัยเพราะสามารถพูดคำว่า “No” ในภาษาอังกฤษได้ ที่สำคัญ คือ แม้ “พี่หง” จะรบเร้าให้ไปปฏิบัติงานที่เมือง “หนุเปย” แต่ “ไฉ่ฝรังเทียม” ก็ยังไม่อยากรับปากเพราะ “ใครอยากจะทำอยู่ทำงานในอำเภอเล็ก ๆ” (Hsun, 2020)

สรุปได้ว่า “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” เป็นตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในพื้นที่ชนบทของจีน เป็นคนชอบกดขี่ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า และมักจะทำร้ายจิตใจไม่รู้ของประชาชนเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้กับตนเอง

2.1.2 ฟังเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง”

ฟังเสวียนเซาเป็นปัญญาชนที่ควบตำแหน่งข้าราชการและครูโรงเรียนด้วยในขณะเดียวกัน ทำให้ได้รับเงินเดือนทั้งสองส่วนนี้ในวันที่ 4 เดือน 5 ตามปฏิทินจันทรคติ หรือหนึ่งวันก่อนจะถึงเทศกาลขนมจ้างในวันที่ 5 เดือน 5 ชีวิตของฟังเสวียนเซาจึงไม่ลำบากนักเมื่อเทียบกับครูหรือข้าราชการในสังคมร่วมสมัย ดังนั้นเขาจึงพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับผู้มีอำนาจทุกรูปแบบ ขณะเดียวกันก็กลบเกลื่อนลักษณะไม่จริงจังและความซื่อซลาดของตนเองด้วยการใช้วาทศิลป์และคำพูดแบบปลงตกว่า “ก็เหวี่ยง ๆ กันนั่นแหละ” (Hsun, 2003) ความซื่อซลาดของฟังเสวียนเซาเมื่อมาผจญกับการรู้ทันเหตุการณ์และชั้นเชิงทางการเมืองเนื่องจากเป็นคนมี

การศึกษาและอยู่ในวงการข้าราชการได้สะท้อนลักษณะกลีบกลอกและความเห็นแก่ตัวของเขาอย่างชัดเจนในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” มีการพูดถึงการเดินขบวนของคนในวงการศึกษากรุงปักกิ่งกว่าหมื่นคนเพื่อเรียกร้องเงินเดือนที่รัฐบาลค้างชำระเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ. 1921 รัฐบาลได้สั่งให้กองกำลังทหารเข้าสลายฝูงชน ทำให้เกิดการปะทะกัน และมีคนบาดเจ็บจำนวนมาก อย่างไรก็ตามในที่สุดรัฐบาลก็ผ่อนปรนด้วยการจ่ายเงินที่ค้างชำระแก่ครูฟังเสวียนเซาจึงได้รับเงินเดือนครูโดยไม่ต้องร่วมขบวนประท้วง ต่อมาเมื่อรัฐบาลค้างชำระเงินเดือนข้าราชการบรรดาข้าราชการก็รวมตัวกันประท้วงเช่นเดียวกับที่ครูเคยทำ ฟังเสวียนเซาแม้จะสนับสนุนการต่อสู้ครั้งนั้น แต่ก็ยังไม่ยอมเข้าร่วมขบวนด้วย เขาอ้างเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมว่า “ตั้งแต่เกิดมามีแต่คนมาทวงหนี้ไม่เคยที่เขาจะทวงหนี้ใคร ดังนั้น นี่จึงไม่ใช่ ‘เรื่องที่เขาสั่นหวั่น’ ยิ่งกว่านั้น เขาเองก็ไม่กล้าเผชิญหน้าผู้ที่กุมอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นที่สุด” (Hsun, 2003)

เนื่องจากการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลมีขึ้นในช่วงก่อนวันหยุดยาวของเทศกาลขนมจ้าง ดังนั้นแม้จะได้รับเช็คเงินเดือนมาแล้ว แต่สมาคมข้าราชการก็มีมติให้จ่ายเงินเดือนแก่ข้าราชการในวันที่ 8 เดือน 5 ตามปฏิทินจันทรคติ ฟังเสวียนเซาจึงต้องไปยืมเงินเพื่อนมาชำระหนี้สินตามกำหนด สิ่งที่เขาคาดไม่ถึง คือ เพื่อนพยายามปฏิเสธอย่างละมุนละม่อมเพราะกำลังอยู่ในช่วงขาดทุนเหมือนกัน ความผิดหวังทำให้ฟังเสวียนเซาตีความว่าเพื่อนเป็นคนเลวร้ายใจถึงแม้ในอดีตเขาก็เคยปฏิเสธการให้คนบ้านเดียวกันยืมเงิน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วฟังเสวียนเซาจะเป็นคนเลวร้ายใจมากกว่าเพราะปฏิเสธทั้งที่มีเงินอยู่ในมือ “มีคนบ้านเดียวกันมาขอยืมเงิน 10 หยวน ตอนนั้นเขาได้รับใบแจ้งจ่ายเงินเดือนข้าราชการแล้ว แต่เนื่องจากเกรงว่า คนผู้นี้อาจจะไม่คืนเงินให้จึงแสรังตีสีหน้าลำบากใจพูดว่า ที่ทำการก็ยังไม่เบิกเงินไม่ได้ ที่โรงเรียนก็ไม่ยอมจ่าย ‘เหลื่อวิสัยจะช่วยเหลือ’ จริง ๆ แล้วก็ส่งแขกกลับไปด้วยมือเปล่า” (Hsun, 2003)

เช่นเดียวกับ “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฟังเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” เป็นปัญญาชนที่ชอบพูดโอ้อวด ต่างแต่ว่า “ไฉ่ฝรังเทียม” พูดโอ้อวดเพื่อข่มเหงประชาชนที่ไม่มี

ความรู้ด้านการเมือง ส่วนพึงเสวียนซาซ่งแห่งภรรยาที่ไม่ได้เรียนหนังสือและขณะเดียวกันก็กลบเกลื่อนความอ่อนแอของตนด้วย เมื่อภรรยาเสนอให้เขียนบทความส่งนิตยสารเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายพลาญ ๆ ไปก่อน พึงเสวียนซาซ่งมีอาการขุ่นเคืองและปฏิเสธที่จะทำตาม เขาอ้างความไม่ชอบธรรมของร้านหนังสือว่า “ร้านหนังสือที่เชียงไฮ้ริ จะซื้อต้นฉบับก็นับที่ละตัวอักษร ที่ว่างเว้นวรรคไม่นับ เธอคิดดูสิว่า ฉันเขียนกลอนเปล่ามันไป ช่องว่างช่องวรรคมีตั้งเท่าไร นากลัวคงได้สักแค่เล่มละแค่ 300 หยวนเท่านั้นกระมัง ส่วนแบ่งค่าลิขสิทธิ์ก็ตั้งครึ่งปีนี่ แล้วยังไร้วัวว ‘น้ำโกลดบไฟโกลดไม่ได้’ หรือใครจะทนรออยู่ได้” (Hsun, 2003)

สรุปว่า พึงเสวียนซาซ่งเป็นปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกที่มีบุคลิกภาพซับซ้อน ความเห็นแก่ตัวทำให้ตัวละครมีลักษณะเป็นคนประเภทไม่จริงจัง พร้อมทั้งจะคล้อยตามกลุ่มชนหรือกระแสที่กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบในสังคม บุคลิกภาพของพึงเสวียนซาซ่งมีลักษณะย้อนแย้งที่ว่า ด้านหนึ่งเขาเป็นปัญญาชนที่ฉวยโอกาสเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ชอบพูดโอ้อวดและใช้วาทศิลป์หาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ในอีกด้านหนึ่ง พึงเสวียนซาซ่งเป็นบุรุษที่อ่อนแอไร้ความสามารถทั้งในฐานะหัวหน้าครอบครัวและในฐานะนักวิชาการ

2.1.3 เว่ยเหลียนซูในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ”

เว่ยเหลียนซูเป็นตัวแทนของปัญญาชนที่มีพลวัตด้านอุดมการณ์ทางการเมืองตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรกเริ่มเขาเลือกที่จะอยู่เคียงข้างชนชั้นล่างโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางอย่างคนแก่และเด็ก ๆ ตลอดจนถึงด้านประเพณีที่ล้าสมัย เช่น การจัดงานศพที่มีพิธีรีตองจำนวนมาก ฯลฯ อย่างไรก็ตาม หลังได้รับตำแหน่งที่ปรึกษาของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ เว่ยเหลียนซูก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงทั้งวิถีการดำรงชีพ อุดมการณ์ทางการเมือง และบุคลิกภาพ เนื่องจากหลู่ซิ่นเขียนเรื่องสั้นชิ้นนี้เมื่อ ค.ศ. 1925 ซึ่งอยู่ในช่วงที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งกำลังปกครองประเทศจีน ผนวกกับชุดทหารที่ญาติใส่ให้แก่ศพของเว่ยเหลียนซูก่อนจะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้คะเนได้ว่า เว่ยเหลียนซูน่าจะเข้ามาอยู่ในระบบงานของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ไม่ใช้รัฐบาลขุนศึก ข้อมูลที่เขาได้เป็นที่ปรึกษาของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ปรากฏในจดหมายเขียนถึง “ข้าพเจ้า” ว่า “เมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมได้

กลายเป็นที่ปรึกษาของนายพลตู้ และมีเงินเดือนเดือนละ 80 เหรียญ ... คุณจะคิดว่า ผมเป็นตัวละครใด ตกลงเอาเองก็แล้วกัน ผมเห็นด้วยทั้งนั้น” (Hsun, 2020)

เว่ยเหลียนซูเป็นปัญญาชนที่มีลักษณะไม่จริงจัง และไม่หนักแน่น ตัวอย่างเช่น แม้จะไม่โยติกับใคร แต่เขาก็ชอบยุ่งเกี่ยวกับเรื่องหมุมหมิมของผู้อื่น เนื่องจากได้รับการศึกษาแบบตะวันตก มุมมองทัศน์ของเว่ยเหลียนซูเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวจึงแตกต่างจากประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เว่ยเหลียนซูมองว่า ประเทศจีนควรทำลายระบบครอบครัวเสีย แต่ทันทีที่ได้รับเงินเดือน เขาก็รีบส่งให้ย่าเลี้ยงซึ่งเป็นคนดูแลเขามาตั้งแต่เด็กโดยไม่เคยผลัดเพี้ยนแม้แต่วันเดียว (Hsun, 2020) เว่ยเหลียนซูต่อต้านธรรมเนียมศักดินามาโดยตลอด แต่เมื่อย่าเลี้ยงเสียชีวิตและญาติผู้ใหญ่ในตระกูลปรารณาให้จัดงานศพตามประเพณีโบราณ เขาก็ยินยอมคล้อยตามโดยปราศจากเงื่อนไข (Hsun, 2020)

ขณะเป็นครูสอนหนังสือธรรมดาคนหนึ่ง เว่ยเหลียนซูเป็นคนใจดี อ่อนน้อมถ่อมตน และเจียมตัว เขามักให้ของกินและซื้อของเล่นแก่เด็ก ๆ ที่เป็นลูกเจ้าของบ้านตามที่พวกเขาร้องขอ แต่หลังได้เป็นที่ปรึกษาของ “นายพลตู้” บุคลิกภาพของเว่ยเหลียนซูก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เขากลายเป็นคนยโสโอหัง ใช้ภาษาที่หยาบคายกับแม่เจ้าของบ้าน เช่น เรียกเธอว่า “อีแก่” และ “เอ็ง” แทนคำว่า “คุณป้า” ที่เคยใช้ในสมัยยังไม่มีอำนาจ เวลาจะให้ของก็ใช้วิธีขว้างไปที่ลานบ้านแทนการมอบให้ด้วยตัวเอง เว่ยเหลียนซูยังแสดงอำนาจบาบริต่อเด็ก ๆ ลูกเจ้าของบ้านด้วยการสั่งให้เด็ก ๆ เลียนแบบเสียงหมาเห่าหรือกราบหัวโขกพื้นดัง ๆ เพื่อแลกกับของเล่น

ลักษณะที่น่าสนใจของเว่ยเหลียนซูซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลหลังปฏิกริยาในเรื่องสั้นอื่นๆ ของหลู่ซิ่น คือ การยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ด้วยอารมณ์สงบ ในครั้งที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมกระหน่ำโจมตี “พวกพรรคใหม่” เว่ยเหลียนซูตกที่นั่งลำบากถึงขั้นต้องลาออกจากการงานและใช้ชีวิตด้วยความยากไร้ เขาต้องขอให้เพื่อน ๆ ช่วยหางานใหม่ให้ ตลอดจนขายหนังสือที่รักยิ่งให้กับร้านหนังสือเก่าเพื่อดำรงชีพ กระนั้น เว่ยเหลียนซูก็ยอมรับสภาพตกอับของตนเองได้ “โดยถือว่า มันเป็นเรื่องที่คาดคิดไว้แล้ว

และก็เป็นเรื่องที่เขาเองประสบอยู่บ่อย ๆ จึงไม่ถือเป็นสิ่งแปลกประหลาดและไม่พียงนำมากล่าว เขาเอาแต่กินเหล้าและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสังคมและประวัติศาสตร์เช่นเคย” (Hsun, 2020)

สรุปได้ว่า เว่ยเหลียนซูเป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง เขาเป็นคนประเภทไม่จริงจัง ไม่ได้เด็ดขาด และไม่มีจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจน ความไม่หนักแน่นทำให้บุคลิกลักษณะของตัวละครเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของบ้านเมือง จากที่เคยเป็นคนใจดี อ่อนน้อม ถ่อมตน และเจียมตัวกลายเป็นคนที่ใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงคนที่อ่อนแอกว่า อย่างไรก็ตาม การยอมรับสถานภาพที่เป็นอยู่ด้วยอารมณ์สงบถือเป็นข้อดีของเว่ยเหลียนซูและทำให้เขาแตกต่างจากปัญญาชนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมร่วมสมัย

2.2 กลุ่มที่สนับสนุนประชาชน

ตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและอยู่เคียงข้างประชาชน ประกอบด้วยตัวละครลือจวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บ้านทึกของจวนเซิง” และตัวละครหลี่เหว่ยฝูในเรื่อง “ในร้านเหล้า” โดยมีลักษณะเด่น ดังนี้

2.2.1 ลือจวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บ้านทึกของจวนเซิง”

ลือจวนเซิงเป็นปัญญาชนจีนที่นิยมกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ประจักษ์จากลักษณะการแต่งกายของเขา เช่น การตัดผมสั้น ใส่สูท และสวมหมวกขณะออกนอกบ้าน ฯลฯ ลือจวนเซิงเป็นคนเก่งด้านแนวคิด ทฤษฎีแต่ไม่เก่งการปฏิบัติ เป็นบุรุษที่เข้มแข็งในความคิด คำนึงแต่ก็แสดงความอ่อนแอในบางครั้งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาชีวิต สมัยที่รักกันใหม่ ๆ กับจื่อจุน ลือจวนเซิงสามารถอธิบายประเด็นการต่อต้านเผด็จการในครอบครัว การทำลายจารีตแบบเก่า และการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชาย-หญิงอย่างกระตือรือร้น ทำให้จื่อจุนเกิดความมั่นใจและกล้าที่จะย้ายมาอยู่กับเขาโดยไม่ผ่านพิธีแต่งงาน ถือเป็นการท้าทายประเพณีนิยมในสังคมจีนร่วมสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการแต่งงานแบบคลุมถุงชน อย่างไรก็ตาม การกระทำที่อาจหาญดังกล่าวท่ามกลางบริบทของสังคมที่กระแสวัฒนธรรมคึกคักดิ้นรนยังมีอิทธิพล

มากกว่ากระแสวัฒนธรรมตะวันตก ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของหนุ่มสาวคู่นี้ ลือจวนเซิงและจื่อจุนประสบความยุ่งยากในการหาบ้านเช่าเนื่องจากยังไม่ได้แต่งงานกัน มีหน้าซำลือจวนเซิงยังถูกไล่ออกจากการเป็นเสมียนในกรม เพราะถูกฟ้องร้องด้านความประพฤติ ความน่าชื่นชมของลือจวนเซิงอยู่ตรงที่แม้จะประสบความเดือดร้อนจากการทำตามอุดมการณ์ แต่เขาก็ไม่เคยทอดทิ้งหรือเอาตัวรอดด้วยการคล้อยตามกระแสที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมร่วมสมัย ทั้งยังได้พยายามแก้ไขปัญหาและดูแลครอบครัวอย่างสุดความสามารถ ดังข้อความว่า “ในที่สุดเราก็ตกลงกันว่า จะต้องพยายามกระหม่อมกระหม่อมใช้จ่ายเงินทองที่มีอยู่ ด้านหนึ่งไปลงแรงในความในหน้าหนังสือพิมพ์ ประกาศหางานเสมียนคัดลอกหรือสอนหนังสือ อีกด้านหนึ่งก็เขียนจดหมายไปถึงบรรณาธิการ ‘จื่ออิวจื่อโฮ่ว’ อธิบายถึงสภาพในขณะนี้ของข้าพเจ้า ขอร้องให้เขารับเรื่องที่ข้าพเจ้าแปลไว้เพื่อช่วยเหลือข้าพเจ้าบ้างในยามลำบาก” (Hsun, 2020)

ความหนักแน่นและยึดมั่นในอุดมการณ์ของลือจวนเซิงยังประจักษ์ในตอนที่เขาถูกไล่ออกจากการเป็นเสมียน โดยมองว่าเป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่งทำให้สามารถโยกบินตามท้องนาอันกว้างใหญ่อย่างอิสระเสรี “บัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้หลุดออกจากกรงแล้ว แต่เมื่อไปข้าพเจ้าจะบินฉวัดเฉวียนบนท้องนาแห่งใหม่ที่กว้างใหญ่ไพศาลในยามที่ข้าพเจ้ายังมีได้ลิ้มการกระพือปีกของตน” (Hsun, 2020)

แม้จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านค่าครองชีพและการรักษาจุดยืนทางการเมืองของตนเอง แต่ลือจวนเซิงกลับล้มเหลวในการสานต่อความสัมพันธ์กับจื่อจุน การต้องแบ่งปันพื้นที่ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้ลือจวนเซิงและจื่อจุนเห็นถึงข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งขณะรักกันใหม่ ๆ พวกเขาไม่เห็นหรืออาจมองข้ามเนื่องจากกำลังอยู่ในภวังค์แห่งความรัก ตัวอย่างเช่น ลือจวนเซิงเป็นคนรักดอกไม้ขณะที่จื่อจุนสนใจแต่สัตว์เลี้ยง ผลที่เกิดขึ้นตามมา คือ จื่อจุนปล่อยให้ดอกไม้ของสามีแห้งตายอยู่ในมุมบ้าน ขณะที่ลือจวนเซิงไม่สบอารมณ์ที่ลูกไก่ 4 ตัว ของภรรยาวิ่งพล่านอยู่ในบ้านทำให้เขาไม่มีสมาธิในการแปลหนังสือ มีหน้าซำจื่อจุนยังแบ่งอาหารที่สามีหามาด้วยความยากลำบากแก้อาสุยสุนัขตัวโปรดของเธอด้วย ความแตกต่างที่ไม่อาจปรองดองกันได้ส่งผล

ให้คู่สามีภรรยาต้องแยกทางกัน ซึ่งคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบมากที่สุด คือ จื่อจวน เนื่องจากยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ท่ามกลางบริบทของสังคมที่ไม่รองรับบทบาทของผู้หญิงหนึ่ง ในครั้งที่ตัดสินใจย้ายมาอาศัยกับสื่อจวนเชิง จื่อจวนได้มองข้ามการคัดค้านของบิดาและอาแท้ ๆ ของเธอถึงขั้นประกาศตัดขาดจากกัน อนาคตของจื่อจวนหลังแยกทางกับสามีจึงมีแต่ความมืดมน ว่างเปล่า และการต้องทนรับกับอารมณ์สะใจของกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ไม่เห็นด้วยกับความสัมพันธ์นี้มาตั้งแต่แรก ในส่วนของสื่อจวนเชิง ความเปื้อนหายภรรยาครั้งนี้ต้องนำมาพิจารณาพร้อมกับความรับผิดชอบในฐานะสามีและเป็นคนอยู่เบื้องหลังการตัดสินใจใช้ชีวิตนอกขนบนิยมของจื่อจวน ทำให้สื่อจวนเชิงตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก “ข้าพเจ้าใคร่จะบอกกับหล่อนตรง ๆ แต่ก็ไม่กล้า ขณะที่ตัดสินใจจะบอกแต่พอเห็นดวงตาที่เป็นประกายแห่งความไร้เดียงสาของหล่อน ข้าพเจ้าก็จำต้องเปลี่ยนใจและฝันแสดงสีหน้ายิ้มแย้มชั่วขณะ แต่สีหน้ายิ้มแย้มนี้กลับกลายเป็นการเย้ยหยันตัวเองและทำให้ข้าพเจ้าหมดความสุขุมเยือกเย็นไปในทันที” (Hsun, 2020)

การฝืนอยู่กับภรรยาทั้งที่ใจไม่ปรารถนา ทำให้จิตใจของสื่อจวนเชิงว่าวุ่น บวกกับความรักชีวิตอิสระตามประสาคนหนุ่ม ทำให้บางครั้งเขาคิดถึงการตายของภรรยาในฐานะเป็นทางออกของปัญหาทุกอย่าง แต่เป็นเพียงความคิดชั่วแล่นและสื่อจวนเชิงก็รู้สึกเสียใจทันทีที่ตัดสินใจกลับใจได้ (Hsun, 2020) อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดสื่อจวนเชิงได้ยกให้ความสบายใจของตนเองอยู่เหนือความรับผิดชอบและเหตุผลอื่น ๆ ทั้งปวง เขาตัดสินใจพูดคุยกับภรรยาอย่างตรงไปตรงมา แม้สื่อจวนเชิงจะพยายามปลอบใจตัวเองว่า การแยกทางกับภรรยาจะเป็นแรงผลักดันให้ทั้งสองสามารถก้าวเดินตามเส้นทางชีวิตของแต่ละคนอย่างเด็ดเดี่ยว แต่การทิ้งภรรยาในขณะที่เธอโดดเดี่ยวที่สุดก็สะท้อนความเห็นแก่ตัวของตัวละครอย่างชัดเจน สื่อจวนเชิงได้ข่าวการเสียชีวิตของภรรยาในครั้งที่ไปขอให้เพื่อนของลุงคนหนึ่งทำงานให้ เขาเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ก็ตัดสินใจทิ้งอดีตไว้เบื้องหลังเพื่อที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง

ในการสร้างตัวละครสื่อจวนเชิง หลู่ซิ่น

ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนขนบการปฏิวัติของประชาชนกลุ่มที่มีพื้นฐานการศึกษาที่ดี ได้เปิดโลกทัศน์จากการสัมผัสกับวัฒนธรรมตะวันตก มีความมั่นใจในตนเอง มั่นคงในอุดมการณ์ รวมถึงจิตอันเป็นกุศลในการปรับเปลี่ยนสังคมให้พ้นจากจารีตแบบเก่า สื่อจวนเชิงกล้าท้าทายขนบธรรมเนียมโบราณโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการแต่งงานแบบคลุมถุงชน เขาพยายามแก้ไขปัญหাপากท้องในชีวิตประจำวัน และสามารถรักษาจุดยืนทางการเมืองแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก อย่างไรก็ตามการขาดประสบการณ์ชีวิตและความรักอิสระซึ่งเป็นลักษณะร่วมของคนที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ทำให้สื่อจวนเชิงตัดสินใจเลือกทางเดินที่ยังความสบายใจแก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่ภรรยา ชีวิตของสื่อจวนเชิงถือเป็นอุทาหรณ์ให้กับเยาวชนในสังคมร่วมสมัยกับหลู่ซิ่นว่า การมีความรู้ ความมุ่งมั่น และมีอุดมการณ์อันแรงกล้า อาจไม่เพียงพอให้ชีวิตดำเนินไปอย่างราบรื่นขณะที่ความรักระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและความเห็นใจซึ่งกันและกันด้วย จึงจะดำรงถาวรได้

2.2.2 หลู่เหว่ยผู้ในเรื่อง “ในร้านเหล้า”

หลู่เหว่ยผู้เป็นปัญญาชนจีนที่มีอุดมการณ์โน้มน้าวใจไปในทางสังคมนิยมและการปรับเปลี่ยนสังคมให้พ้นจากวัฒนธรรมศักดินา เขาและ “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องเคยเป็นเพื่อนร่วมงานที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในเมือง S ก่อนที่ “ข้าพเจ้า” จะย้ายไปประกอบอาชีพในเมืองอื่น ครั้นเวลาผ่านไป 10 ปี ทั้งสองบังเอิญพบกันอีกครั้งที่ร้านฮีสื่อจี ร้านเหล้าเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในเมือง S “ข้าพเจ้า” ตั้งข้อสังเกตแต่แรกพบว่า รูปร่างหน้าตา รวมถึงิริยาท่าทางของหลู่เหว่ยผู้เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก เขาดูเชื่องช้าผิดปกติ แตกต่างจากลักษณะคล่องแคล่วว่องไวเมื่อ 10 ปีก่อน

จากคำบอกเล่าของหลู่เหว่ยผู้ เขาประสบความล้มเหลวในการประกอบอาชีพและการดำเนินตามอุดมการณ์ทางการเมือง การขาดความมั่นใจทำให้มุมมองทัศนคติของหลู่เหว่ยผู้เปลี่ยนไปจากเดิม คือ มองทุกอย่างในด้านลบเพียงด้านเดียวและมองว่า ชีวิตตนวนเวียนอยู่แต่ใน

จุดเดิมเหมือนกับแมลงที่เมื่อมีปัจจัยภายนอกมากระตุ้นก็เกิดความตระหนกบินออกไปที่อื่น แต่ยังไม่พ้นวงแคบ ๆ ก็ต้องกลับมาเกาะอยู่ที่จุดเดิมอีกครั้ง (Hsun, 2020)

สมัยร่วมทำงานกับ “ข้าพเจ้า” หลี่เหว่ยผู้เป็นหนุ่มไฟแรงและต่อต้านวัฒนธรรมศักดินาด้วยการไปถอนหนวดเทวรูปในศาลหลักเมือง เขายังอภิปรายวิธีการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศจีนอย่างเผด็จรอนถึงกับเคยชกต่อยกับ “ข้าพเจ้า” หลายครั้ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันก็ประดังเข้ามาได้ ทำให้หนักปฏิบัติหนุ่มขาดความมั่นใจและความเข้มแข็งในการเดินตามอุดมการณ์ ความล้มเหลวของหลี่เหว่ยผู้เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับชีวิตของปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งท้ายที่สุด ปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันซึ่งถือเป็นเรื่องใกล้ตัวย่อมมีพละการภาพแรงกล้ากว่าอุดมการณ์ในการปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากกว่า จากเรื่องสั้นเรื่องนี้ หลี่ซุ่นได้ชี้ให้เห็นว่า การปฏิรูปสังคมไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่อาจสำเร็จลุล่วงโดยอาศัยอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้หลี่เหว่ยผู้รู้สึกรังเกียจตัวเองและมองว่า เพื่อน ๆ ย่อมจะรังเกียจเขาด้วย คือ การรับสอนวิชาที่เคยเป็นที่นิยมในระบบศักดินา เช่น “จินตกรนิพนธ์ของขงจื้อ” “คัมภีร์กวีนิพนธ์” และหลักธรรมของนักปราชญ์สมัยโบราณอย่างเม่งจื๊อ เป็นต้น ซึ่งขัดต่ออุดมการณ์ของเขาที่จะขจัดวัฒนธรรมศักดินาให้หมดสิ้นไปจากประเทศจีน หลี่เหว่ยผู้ยังรับสอน “อิติคัมภีร์” ให้แก่นักเรียนหญิงคนหนึ่ง ทั้งที่ปัญญาชนกลุ่มเดียวกับเขากำลังรณรงค์การปลดปล่อยผู้หญิงจีนให้พ้นจากบ่วงจารีตแบบเก่า

สรุปได้ว่า หลี่เหว่ยผู้เป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและมีความปรารถนาที่จะปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ปัญญาชนกลุ่มนี้ต้องเผชิญ คือ การขาดรายได้เลี้ยงชีพ และความรวดเร็วที่ต้องผินทำในสิ่งที่ขัดต่ออุดมการณ์

น่าสังเกตว่า หลี่ซุ่นเพียงสะท้อนภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดเช่นเดียวกับประชาชนในสังคมร่วมสมัย แต่ไม่ได้โจมตีชนกลุ่มนี้อย่างตรงไปตรงมาเหมือนกับปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและเข้าข้างรัฐบาล

พลังปฏิกริยา ขณะเดียวกันก็เห็นใจและฝากความหวังไว้กับปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบใหม่และอยู่เคียงข้างประชาชน เนื่องจากชนกลุ่มนี้มีความหนักแน่นมั่นคงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในสังคม แม้จะประสบปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวัน แต่ชนกลุ่มนี้ก็ไม่เคยแสดงลักษณะกลับกลอกหรือเอาตัวรอดด้วยการคล้อยตามกลุ่มพลังทางการเมืองที่กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบในสังคมเหมือนกับปัญญาชนที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิกริยา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องสั้นของหลี่ซุ่น จำนวน 7 เรื่อง ทำให้เห็นภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินาที่ชำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือ โดยขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต ขณะเดียวกันชนกลุ่มนี้ก็รักการศึกษาและศักดิ์ศรีของความเป็นบัณฑิต และมีความอดทนอดกลั้น ส่วนปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ในกรณีของปัญญาชนที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิกริยา หลี่ซุ่นชี้ให้เห็นเฉพาะข้อบกพร่องของชนกลุ่มนี้ ได้แก่ ลักษณะไม่จริงจัง ไม่เด็ดขาด ความเห็นแก่ตัว การฉวยโอกาส การขบพุดโอ้อวดและชมเชยคนที่อ่อนแอกว่า สำหรับปัญญาชนที่อยู่เคียงข้างประชาชนนั้น หลี่ซุ่นมีความเห็นใจที่ชนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวัน จนต้องผินทำในสิ่งที่ขัดต่ออุดมการณ์ ปัญญาชนกลุ่มนี้มีข้อดีหลายอย่างทั้งความพยายามในการแก้ไขปัญหาก็ประดังเข้ามาในแต่ละวัน และความพยายามในการเริ่มต้นชีวิตใหม่แม้จะต้องเผชิญกับความล้มเหลวนานัปการ

การอภิปรายผลการวิจัย

วรรณกรรมของหลี่ซุ่นได้รับการเผยแพร่สู่สังคมไทยตั้งแต่ช่วงต้นพุทธศตวรรษ 2490 แต่เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยมกับกลุ่มสังคมนิยมในสมัยดังกล่าว ผลงานของหลี่ซุ่นจึงกลายเป็นหนังสือต้องห้าม และผู้แปลส่วนใหญ่ก็มักจะไม่เปิดเผยตัวตน วรรณกรรมของหลี่ซุ่นกลับมาเป็นที่สนใจในวงวิชาการไทยอีกครั้งในช่วงกลางพุทธศตวรรษ 2540 ประจักษ์จากผลงานวิจัย เช่น เรื่อง “ทัศนะในการมองสังคมจีนของหลี่ซุ่น: ศึกษาจากงานเขียน” ของณปรัชญ์ บุญวาศ (Boonwos,

2000) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมของ หลู่ซวี่นเรื่องอาคิวงเจ้งจว๊นฉบับแปล” ของศิริเพ็ชร ทฤษณาวดี (Triasanawadee, 2001) และเรื่อง “บุคลิกภาพ ผิดปกติของตัวละครในวรรณกรรมจีนสมัยขบวนการ วัฒนธรรมใหม่ (ค.ศ. 1918-1924)” ของกรรดา เชียงจิ่ง (Siangjong, 2014) เมื่อมองโดยภาพรวม งานวิจัย ดังกล่าวเน้นศึกษาคุณภาพการของหลู่ซวี่นต่อขบวนการ อกวิวัฒน์ของประเทศจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ลักษณะการสร้างตัวละครที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ เช่น ตัวละครน้องชายในเรื่อง “บันทึกประจำวันของคนบ้า” รวมถึง การศึกษาภาษาจากการเปรียบเทียบผลงานอมตะของ หลู่ซวี่นเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฉบับภาษาจีนและ ฉบับภาษาไทย

การศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซวี่นครั้งนี้ ทำให้เห็นถึงบทบาทของ หลู่ซวี่นในฐานะนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนในหัว ห้วเลี้ยวหัวต่อ โดยมีปณิธานอันแข็งแกร่งในการใช้ผลงาน ศิลปะเพื่อรับใช้ประชาชน การชี้ให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรค ของปัญญาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ได้รับการศึกษา แบบตะวันตกและอยู่เคียงข้างชนชั้นล่าง ช่วยให้ชนกลุ่มนี้ ได้พัฒนาตนเองและสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนขบวนการ อกวิวัฒน์สังคมจีนต่อไป ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม กับสังคมยังประจักษ์จากที่ความสับสนอลหม่านและการไร้ ทิศทางของประเทศจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นวัตถุดิบชั้นดีให้หลู่ซวี่นสร้างสรรค์ผลงานบันลือโลก หลายเรื่อง ขณะเดียวกันหลู่ซวี่นก็ได้ทำหน้าที่สะท้อน สภาพสังคมจีนในหัวหัวเลี้ยวหัวต่ออย่างซื่อสัตย์ โดยผลงานของเขามีพลังในการชี้นำประชาชนในยุคร่วมสมัย และเปลี่ยนแปลงสังคมในระยะยาวด้วย

การสร้างตัวละครปัญญาชนจีนของหลู่ซวี่น สะท้อนการมองโลกตามความเป็นจริง (Realistic) มากกว่า การมองในเชิงอุดมคติ (Idealistic) ของผู้เขียน ตัวละคร ในเรื่องสั้นของหลู่ซวี่นจึงถูกสร้างขึ้นในฐานะ “ปัญญาชน” ที่มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนควบคู่กัน กล่าวคือ ปัญญาชน ที่ผ่านการศึกษาในระบบศักดินามักจะมีข้อบกพร่องด้าน สติปัญญาและอุปนิสัย ส่วนปัญญาชนที่ได้รับการศึกษา แบบตะวันตกแม้จะมีพัฒนาการทางความคิดที่ก้าวหน้า กว่าผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมร่วมสมัย กระนั้นก็ต้องเผชิญ

กับความยากลำบากในการดำรงชีพ หลู่ซวี่นได้ใช้วิธี การล้อเลียนและเสียดสีอย่างแหลมคมเพื่อสะท้อนภาพ ความเป็นจริงของปัญญาชนจีนในหัวหัวเลี้ยวหัวต่อ ทำให้ตัวละครในเรื่องสั้นของเขามีลักษณะเป็นตัวละคร หลายมิติ (Round Character) ที่ไม่ได้แบ่งแยกความดีกับ ความชั่วในแบบสุดโต่ง

นอกจากนี้ การศึกษาชีวประวัติของหลู่ซวี่นทำให้ ทราบว่า หลู่ซวี่นต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายกับ ตัวละครปัญญาชนในเรื่องสั้นของเขาหลายเรื่อง ในฐานะ ปัญญาชนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก หลู่ซวี่น ต้องต่อสู้กับอุปสรรคนานัปการระหว่างการดำรงชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปะทะกันระหว่างค่านิยมใหม่กับ จารีตแบบเก่าที่หยั่งรากลึกอยู่ในสังคมจีนมานานหลายพันปี และท่ามกลางแรงกดดันที่เขาจะต้องดำรงบทบาทของบุตร กตัญญูต่อมารดาและวงศ์ตระกูลตามขนบประเพณีเดิม เรื่องนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในการแต่งงานครั้งแรกของ หลู่ซวี่น ขณะกำลังศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มารดาของ หลู่ซวี่นได้ส่งจดหมายไปแจ้งว่า ตนเจ็บป่วยและสั่งให้บุตร ชายกลับประเทศโดยด่วน หลังหลู่ซวี่นกลับถึงบ้านเกิด ได้ไม่นานก็มีการจัดพิธีแต่งงานระหว่างเขากับสตรีชาวชนบท คนหนึ่งชื่อว่า ชูอาน (Chu An) ซึ่งขณะนั้นหลู่ซวี่นอายุ 25 ปี (ค.ศ. 1881-1906) (Boonwas, 2000) การแต่งงาน แบบคลุมถุงชนที่ปราศจากความรักดังกล่าวทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างหลู่ซวี่นกับภรรยาคนแรกห่างเหิน โดยทั้งสองแยกห้องนอนและแทบจะไม่พูดคุยกันด้วย ความรู้สึกแปลกแยกของหลู่ซวี่นยังสะท้อนจากคำพูดของ เขาที่ว่า “เธอเป็นภรรยาของแม่ผม ไม่ใช่ภรรยาของผม” (Taweeppwora (Taweepp Woradilok), 2000) หลู่ซวี่นแต่งงาน ครั้งที่ 2 กับสวี่กวางผิง (Hsu Kuang-ping) ผู้เป็นทั้งลูกศิษย์ และสหายร่วมอุดมการณ์ใน ค.ศ. 1925 ขณะที่เขาอายุ 49 ปี การที่หลู่ซวี่นเป็นนักประพันธ์ผู้ทรงอิทธิพลในวงการ วรรณกรรมจีนสมัยใหม่ และมีจุดยืนที่ชัดเจนในการอยู่ เคียงข้างชนชั้นกรรมาชีพและต่อต้านรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ทำให้เขาและครอบครัวตกเป็นเป้าหมายของการวิพากษ์ วิจัยทั้งในวงการทางการเมืองและวงการวรรณกรรมจีน กระนั้นหลู่ซวี่นยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์และพร้อม ที่จะท้าทายกลุ่ม “ปลอมแปลงตนว่าเป็นคนก้าวหน้า” ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วเป็นเผด็จการ พวกข้าราชการทรยศ

สายลับ และพวกสฤงษณ์” (Taweeppwor (Taweepp Woradilok), 2000) ข้อมูลชีวประวัติและผลงานของหลู่ซิ่น ได้สะท้อนความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและความกล้าหาญของเขา ท่ามกลางความสับสนอลหม่านของสังคมจีนในช่วงเปลี่ยนแปลง และทำให้หลู่ซิ่นมีบทบาทที่โดดเด่นเหนือปัญญาชนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังที่ Gu (2021) ตั้งข้อสังเกตว่า วรรณกรรมจีนสมัยใหม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงทศวรรษที่ 2 แห่งคริสต์ศตวรรษที่ 20 ภายใต้อิทธิพลของวรรณกรรมตะวันตก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ปัญญาชนจีนที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีจำนวนมาก แต่ผู้ที่ได้รับการยอมรับเป็นเอกฉันท์ว่าเป็น “บิดาแห่งวรรณกรรมจีนสมัยใหม่” มีเพียงคนเดียว คือ หลู่ซิ่น ดังข้อความว่า “In the process of transformation, a number of Chinese intellectuals made pioneering contributions, but it is Lu Xun (Lu Hsun, 1881–1936) who is unanimously acknowledged as the father of modern Chinese literature.” (Gu, 2021) สอดคล้องกับ Yu (2019) ที่มีความเห็นว่า หลู่ซิ่นประพันธ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีไม่มาก แต่ความโดดเด่นและบทบาทของเขาในวงการวรรณกรรมจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลที่เรื่องสั้นชุด “ตะโกนลู่” และ “ละล้าละลัง” มีต่อศิลปินนักเขียนเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ “Lu Xun is regarded as father of modern Chinese literature, whose writings reflect the great achievements of the literary reform since the May Fourth Movement, and enjoy the most prominent status in the Chinese literary development in the 20th century. He is not prolific in fiction creation, but his two collections of stories, call to arms and wandering, have exerted great influence upon other writers at that time and afterwards.” (Yu, 2019) การยึดมั่นในปณิธานรับใช้

ประชาชนผู้ยากไร้ การต่อต้านความอยุติธรรมในสังคม และการยึดความรักมาเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงของชีวิตครอบครัว ถือเป็นความสำเร็จของหลู่ซิ่นในการปลดปล่อยตนเองออกจากบ่วงจารีตแบบเก่า และในขณะเดียวกันก็สะท้อนลักษณะเสรีนิยมของเขาอย่างน่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการที่แสดงประวัติ ผลงาน และอิทธิพลที่หลู่ซิ่นมีต่อวงการวรรณกรรมของจีนและของไทย ทั้งในรูปแบบถาวร ชั่วคราว และเคลื่อนที่ เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างซอฟต์แวร์ (Soft Power) ต่อผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน และประชาชนจีนอันจะนำไปสู่การยกระดับความสัมพันธ์ทางการทูต เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

นอกจากการสะท้อนภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แล้ว เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นยังเต็มไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับชนชั้นผู้ใช้แรงงานซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดสืบเนื่องจากบริบทในสังคมร่วมสมัย ดังนั้นจึงควรทำวิจัยในประเด็นภาพผู้ใช้แรงงานชาวจีนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อจากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น นอกจากนี้ยังอาจศึกษาประเด็นอิทธิพลที่สังคมจีนมีต่อเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น และอิทธิพลของหลู่ซิ่นที่มีต่อวรรณกรรมไทยและสังคมไทยด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Boonkhachorn, T. (1999). *Novels and Thai society 1932–1957*. (2nd ed.). Bangkok: Faculty of Arts Textbooks Projects, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Boonwas, N. (2000). *Lu Xun's views of Chinese society through his literary works*. (Master's thesis, History, Thammasat University). [In Thai]
- Columbia University. (n.d.). *China – timeline of historical periods*. Retrieved from https://afe.easia.columbia.edu/timelines/china_timeline.htm#annotated-outline
- Eoseewong, N. (2012). *Pen and Sail: Literature and history in early Bangkok*. Nonthaburi: Same Sky Books. [In Thai]
- Gu, M. D. (2021). Lu Xun and modern Chinese literature in the context of world literature. *Journal of Modern Literature*, 44(2), 76–92.
- Kalkaew, C. (n.d.). *Zhou Shuren*. Bangkok: Centre Publications. [In Thai]
- Kittinorarat, J. & Acherayawathana, O. (2024). Sampling in research: Principles, methods, and applications. *Journal of Innovation in Administration and Educational Management*, 2(1), 39–55. [In Thai]
- Khamriang, P. (1980). Lu Hsun and the historical periods of China. In “*Wild Grass*” (pp. 109–201). Bangkok: Kaopai. [In Thai]
- Hsun, L. (2003). *The short stories of Lu Hsun*. Bangkok: Chumsilp Thammada. [In Thai]
- Hsun, L. (2020). *Call to arms, a collection of Lu Hsun's short stories*. (2nd ed.). Bangkok: Thai Quality Books (2006). [In Thai]
- Hucker, C. O. (n.d.). *History of China*. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/history-of-China>
- Meilan, W. & Hang, T. T. (2024). The study of beliefs in the naming of ancient Chinese wines. *Journal of Humanities and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University*, 11(1), 27–44. [In Thai]
- Pinthong, T. (2021). *Literature and Thai society*. (6th^{ed}). Bangkok: Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Rene, W. & Warren, A. (1971). *Theory of literature*. (9th ed.). New York: Hawest Book, Brances & World, Inc.
- Taweepwora (Taweep Woradilok). (2000). Lu Hsun: The master of modern Chinese literature. In *Lu Hsun's poetry anthology* (pp. 8–98). Bangkok: Sukkhabajai. [In Thai]
- Theepakorn (Chit Phumisak). (2023). *Art for life's sake, art for people's sake*. (9th ed.). Bangkok: Thai Quality Books (2006). [In Thai]
- Triasanawadee, S. (2001). *A comparative study of the translated versions of Lu Xun's A-Q zheng zhuan*. (Master's thesis, Chinese section, Chulalongkorn University). [In Thai]
- Siangjong, P. (2014). Personality disorders of characters in Chinese literature during the new culture movement (1918–1924). *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 36(2), 179–203. [In Thai]
- Yu, G. (2019). A brief introduction to Lu Xun and his short stories. *US–China Foreign Language*, 17(8), 386–392.

